

Кшановский О. Ч., докт. филол. наук, проф.
Киевск. нац. лингв. ун-т, Киев

ТРЕХГЛАГОЛЬНЫЕ СЕРИИ В СОВРЕМЕННОМ ПЕРСИДСКОМ ЯЗЫКЕ

Обычно, сериализацией называют явление, при котором два или более глагола в предложении идут друг за другом в одинаковой видо-временной форме, причем субъект и объект выражен лишь в первом глаголе. Иначе говоря, употребляется несколько глаголов, но выражают они семантически единый предикат. В широком понимании синтаксические конструкции с несколькими (как правило, двумя) идентичными словоформами присутствия, наверное, большему количеству языков мира, чем традиционно считается, и они претендуют на универсальный статус. Проанализированный материал свидетельствует о том, что явление сериализации в современном персидском языке, несмотря на полное отсутствие традиции ее выделение, имеет место. На материале современного разговорного и книжного персидского языка выявлены трехглагольные серийные конструкции. Их главные черты — общая аргументная структура и финальная позиция главного глагола, который выражает фреймовое событие, — наглядно демонстрирует рассмотренный выше материал. Набор глаголов, которые являются составными сериальных конструкций в персидском языке, как отмечено выше, коррелирует с аналогичными наборами глаголов в других языках, где глагольная сериализация имеет статус грамматической категории.

Ключевые слова: сериализация, глагольные серии, типология, персидский язык, синтаксис, семантика.

УДК 81'371

Лабенко О. В., викладач
КНУ ім.Тараса Шевченка, Київ

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ ТА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАРОДНИХ НАЗВ ХВОРОБ (НА ПРИКЛАДІ НОМІНАЦІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ НАРИВІВ, ЧИРЯКІВ, ПРИЩІВ, ЗОВНІШНІХ ПУХЛИН УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ)

У статті йдеться про особливості етимологічного та лексико-семантичного аналізу народних назв хвороб (на прикладі номінацій на позначення наривів, чиряків, прищів, зовнішніх пухлин української, англійської та французької мов). Автор етимологізує народні назви, приводить мотиваційні семантичні моделі номінацій, почасти демонструє їх перетин з медичною термінологією.

Ключові слова: народна медицина, етимологія, лексико-семантичний варіант, лексема.

Лексика народної медицини, до якої належать народні назви на позначення наривів, чиряків, прищів, зовнішніх пухлин, є особливим мовним пластом, якому притаманне

© О.В. Лабенко, 2014

поєднання лінгвістичних та екстралінгвальних факторів та не може не втілювати особливостей культурного кодування медичних реалій певною нацією.

Серед лінгвістичних досліджень XIX ст., присвячених слов'янській та українській народній медичній лексиці можна виокремити праці А. Н. Афанасьєва, П. П. Чубинського, В. Мілорадовича, В. Міллера, М. Ф. Сумцова, О. О. Потебні та ін.

Суттєвим добробком у цій сфері є монографія Г. Дидик-Меуш «Українська медицина. Історія назв». Працю присвячено вивченню історії медичної лексики XVI–XVIII століть. Аналіз лексем супроводжують історичні, культурологічні й етимологічні довідки, спільнослов'янські лексичні паралелі, діалектні відповідники [2].

Вагомим внеском у дослідження лексики народної медицини є праці М. В. Никончука, В. М. Мойсієнка. Дисертація житомирського вченого В. М. Мойсієнко є добробком у царині медичної та лікувально-магічної лексики Полісся [4].

Темі народної медицини присвячена праця Вільяма Джорджа Блека «Folk-medicine; a chapter in the history of culture». У книзі етнографічного характеру приведено замовляння, традиційні звички та звичаї щодо збереження здоров'я і лікування хвороб, які практикувалися XIX ст. або раніше на території Великобританії та за кордоном. Праця є першою спробою класифікувати пояснення та причини захворювань, продемонструвати їх фольклорне підгрунття [6].

У праці Елізабет Мері Райт «Rustic Speech and Folk-loge» вміщено цикл розвідок присвячених дослідженню народної та діалектної медичної лексики. Авторка аналізує народні назви хвороб, номінації, що репрезентують хворобливі стани, замовляння та магічні дії, пов'язані з хворобами людей та тварин [12].

У періодичному виданні County Folk-Lore, яке видавалось фольклорним товариством в кінці XIX ст. та на початку XX ст., розглядаються медичні порадики, народна та діалектна лексика, медичний фольклор та замовляння в контексті кожної з описуваних місцевостей Великобританії [8].

У книзі Едуарда Бріско *Histoire des expressions populaires relatives à l'anatomie, à la physiologie et à la médecine* проводиться загальне зіставлення наукової термінології та мови народної медицини, приведено народні назви частин тіла та фізіологічних процесів, народну патологію, назви хвороб. Автор здійснює поділ номінацій на тематичні групи: вирази, що відносяться до акушерства; рани та нарости; нервові захворювання; захворювання шкіри; простуди; хвороби в крові та ін. **У праці досліджується життя слів та зображення наукових понять, чи швидше медичних уявлень**, у народній свідомості. Е. Бріско відзначає багатство створених французьким народом слів та виразів, у яких відмічаються саме зовнішні прояви хвороб [7].

У контексті порівняльного мовознавства, на жаль, не було зроблено спроб проаналізувати та реконструювати народну медичну лексику в англійській, французькій та українській мовах, чим і зумовлюється **актуальність** нашої розвідки.

Метою статті є здійснення етимологічного та лексико-семантичного аналізу назв народної медицини на позначення наривів, чиряків, прищів, зовнішніх пухлин в українській та англійській мовах. Згадана мета реалізується в конкретному **завданні** — виокремити місце згаданих номінацій в народних картинах світу української, англійської та французької мов.

Спробуємо розглянути розгортання семантики та походження деяких номінацій, що використовуються у народній мові в контексті хвороб.

Однією з родових та найрозповсюдженіших назв на позначення наривів, чиряків, прищів, зовнішніх пухлин в українській мові такого типу є номінація *болячка*, — *ки*. У словнику Б. Грінченка подано два значення лексеми: перше пряме — ж. 1) Нарив, чиряк, язв. Чуб. V. 1179. *А оно крот болячок в твої печінки. Ном. Енеєві так як болячці, або лихий осінній трясці годила пані всякий день. Котл. Ен. I. 24. 157*; та друге переносне-язв. *Найвірніший друг народові той, хто не боїться правди і сміло розкриває його болячки. О. 1862. IX. 29*. Також автор розглядає метафоричні утворення за допомогою лексеми *болячка*: *болячка на серці. Біль у серці, горе. Може в його є яка болячка на серці. Г. Барв. 273. болячка на дубі. Раст. Loranthus europaeus — омела [1 (1: 85)]*. Згідно з даними Етимологічного словника української мови лексема походить від загальної назви *біль*, що репрезентує семантику хворобливого стану та утворена афіксальним способом, додаванням суфікса *ачка*, як і багато інших родових назв хвороб (див. напр. *горячка*): р. бр. *боль*, др. *боль* «хвороба», п. вл. слн. *ból*, ч. *bol* «скорбота, сум», слц. *tól*, нл. *bol*, полаб. *bülē* «болить», *болка* «біль», м. *бол*, сх в. *бол*, стел. **БОЛЬ** «хворіти» *болѣти* — псл. *boljъ, bolēti*; — очевидно споріднене з двн. *balō* «згуба, зло», дісл. *tol* **ТО** «злість», дангл. *bealu* «злість», гот. *balwjan* «мучити» [3 (1: 199)].

У Словнику української мови в 11 томах подано 2 лексико-семантичних варіанти лексеми *болячка*: 1. Невелика ранка на шкірі; виразка, опух, чиряк. *В Настусі серце ще трохи нило, як нис болячка, котра вже гоїтьсѧ (Н.-Лев., IV, 1956, 249)*; *Роман терпіти не міг тих людей, які, гублячи гідність, вивертали напоказ кожену свою невдачу, мов старець болячку (Стельмах, I, 1962, 126)*. У першому значенні номінація вступає у фразеологічні зв'язки. Показовою в такому випадку є формули злопобажання: *Бодай на тебе (на нього) болячка*, «лайл. — хай тобі (йому) все лихе і недобре»; *Бодай на тебе трясця й болячка!* (Н.-Лев., III, 1956, 285). Компаративний фразеологізм *Годити, як (мов, немов, неначе) [лихий] болячці кому* «дуже догоджати кому-небудь» проводить паралель між людиною з невеликими чеснотами та хворобами: *Енеєві так, як болячці.., Годила пані всякий день (Котл., I, 1952, 78)*; — *Ви з ним отак носитесь та годите йому, неначе тій болячці! (Мирний, IV, 1955, 356) [5 (1: 216)]*.

Друге значення лексеми *болячка* переносне. Так говорять про що-небудь неприємне, важке: *Тепер Гава почув, що та бориславська болячка починає швидко сходити з його душі і гоїтисѧ (Фр., III, 1950, 23)*; // *Вада. З позицій демократа Карпенко-Карий розкриває болячки капіталістичної дійсності (Укр. літ., 9, 1957, 83)*; *Важко було з'ясувати причини прориву, розкрити болячки, що створили., такий ганебний стан (Донч., I, 1956, 404) [5 (1: 216)]*.

Лексему *бубачка*, — *ки, жс.* «нарив» можна віднести до метонімічної мотиваційної моделі: назва органу → назва рослини → назва хвороби. Так, за даними ЕСУМ т. 1 *буба* «зерно гороху, бобів (розм'якле); ягода; рана, нарив; сліди удару; біль; болячка, нарив; ранка, боляче, хвороба», *бубачка* «нарив», *бубка, бубки* «бруньки», *бублях* «бутон», *бубляхи* «верхні плоди на картоплі», *бубати* «боліти», *буба* «нарив, жовно», *буба* «зерно»; — псл. **bęb-bub-* «роз-бухати, набухати»; — споріднене з лит. *bamba* «пуп», *bulurai* «прищі, пухирчики, висип», лтс. *bululis* «вузол у пряжі», *bulurite* «кульки», гр. *βουβων* «залоза», а також з *бублик, бубніти* «набрякати»; пов'язання з етимологічно неясним рум. *vibă* «прищ, нарив, чиряк; слабе місце» [3 (1: 274)]. СУМ наводить назву *бубон* — напухла лімфатична залоза. [5 (1: 245)]. До цього ж гнізда належить вираз *бубонна чума*.

До цієї ж мотиваційної моделі відносимо номінацію *суче вим'я*. Згідно з даними словника Б. Грінченка — один з видів нариву під рукою [1 (2: 320)]. Розглянемо етимологічний розвиток лексеми *вим'я* — р. бр. *вымя*, др. *вымя*, п. *wumje*, ч. *вуме*, слц. *veteno*, вл. *wumjo*, нл. *hunjje*, полаб. *vojxnq*, болг. м. *вйме*, сх в. *вйме*, слн. *vime*; — псл. **vumje* < **yudme* — споріднене з двн. *ftar* «вим'я», нвн. *euter*, дангл. *uder* «тс.», лат. *fiber*, — *eris* «багатий, родючий; вим'я» [3 (1: 376)]. Похідною від назви хвороби є назва *вим'ята вівця*. Так, згідно зі словником Грінченка, називали вівцю з зіпсованим вименем, яка не може кормити ягня.

Показовою також вважаємо лексему *волос*. *Волос виливати* — лікувати волос. О. 1862. X. 36. 386. *Волос* — опух з наривом під нігтем пальця: *Кому чи трясцю одігнати, Од зауїницъ чи пощептати, або і волос ізгнать, Шенчу (Котл., I, 1952, 119)* [5 (1: 731)].

За даними ЕСУМ *волос* «ниткоподібне рогове утворення на шкірі живого організму; хвороба (опух) пальця», *волосінъ* «тс.: рибальська жилка; кінська волосина; довші нитки овечої вовни; гусінъ волосан, «кінський хвіст», *волосій* «людина з довгим волоссям», *волосник* «хвороба пальця; (бот.) герань кривавочервона, *Geranium sanguineum* L.», *волосність* «капілярність».

Номінація *волос* походить з бр. волав, др. *волось*, п. вл. нл. *wlos*, ч. слц. *vlas*, полаб. *vlas*, болг. м. *влас*, слн. *las*, — псл. **volsb*; — споріднене з ав. *varasa* «волося людей, шерсть тварин», дперс. *vars* «волосся», дінд. *valsa* «гілка», лит. *valal* «волосся з кінсько-го хвоста» [3 (1: 420–421)].

Що стосується назв народної медицини в англійській мові то поряд метонімічною мотиваційною моделлю творення лексичних номінацій виокремлюється значний пласт лексем, які виникли завдяки метафоричній моделі. Так, наприклад лексема *ancome*, sb. n. Cy. [a'nkum] «виразковий набряк» є спотвореною номінацією *income* [13 (1: 53)]. Перший лексико-семантичний варіант номінації — «адвент, прибуття, вхід, приплив», в контексті якого лексема вступає в фразеологічний зв'язок: *to be its own income* «мати власні причини, з'являться самим по собі»: *n. Yks. It's all its own income*. Другий ЛСВ номінації — «внутрішній хвороба, тілесна неміч, що не виникає у зв'язку з нещасним випадком або зараза, хвороба, яка з'являється без видимих зовнішніх причин; абсцес, нарив, або рана, яка гноїться, чиряк» продукується за семантичною моделлю: неочікувана поява → назва хвороби: *She had a great income, and her parents were then too poor to take her south. 1 Disease in a joint, usually knee or elbow, which causes it to be permanently bent. Grown-up people spoke more gravely of an inward trouble, an income. Ye'll aiblins ken what an income is? Weel, ye maun ken that the bairn's fashed wi' a maist tremendous ane in the heuch o' his knee. She had got an income in the right arm, and couldna spin. Nor a' the skill they can comman' Can heal the incume in his haun'. Ill with an income in her leg. Gall. It was then that I got the income in my back. What makes you lame? 'A tuk' it first wi' an income in ma knee. 'An ulcer; something that has come in from an outside cause as distinguished from a 'gathering' caused by internal bad blood, which is called 'bred-venom.' Cum. I, n. Lin. [13 (3: 316)].* Повертаючись до номінації *ancome* варто зазначити, що поряд із першим, уже зазначеним, ЛСВ існує ще декілька: «будь-яка пухлина або інша недуга у появі якої не простежується причина, або яка утворюється несподівано»; «чиряк, свого роду нарив, біль, або гнійний набряк в м'ясистій частині»; «панарицій, фурункул»; «adventitious morbus». У середньоанглійському періоді номінація *oncome* використовувалась

на позначення десяти єгипетських кар, описані в Біблії нещастя, що обрушилися на єгиптян за відмову єгипетського фараона звільнити поневолених синів Ізраїлевих, привели до Виходу євреїв з Давнього Єгипту. Шостою біблійною карою були язви та нариви: *De tober oncome atte him felle was froskis*. Порівняймо з старонорвежським *dkoma* «прибуття, відвідування, висип на шкірі» [13 (1: 53)]. Номінація згадується у словнику народної етимології Сміса Палмера, де проводиться паралель між англійськими лексемами *uncome*, *ancome* та ісландськими *ákoína*, *á-kváma*, зі значеннями «надходження або відвідування, рана, висип», шотландськими *income* та *oncome* зі значенням «напад хвороби» інша назва на позначення цієї реалії в Шотландії — *on-fall*. У районі Девона зустрічаємо номінацію *impingang* «виразка», у районі Сомерсету — *nimpingang* «панарицій». Французи на позначення схожої реалії використовують вислів *mal d'aventure*, що у першому значенні позначає пригоди. Однією з народних назв хвороби є номінація *catte's haire* (буквально котяча волосся) [11: 189]. Остання назва співвідноситься з уже згадуваною нами номінацією *волос*, яка також найчастіше використовується на позначення набряку на пальці в українській мові.

Наступні номінації відносимо до метонімічної моделі побудови семантики. Так, лексема *black-head* (буквально чорна голова) у першому значенні використовується на позначення пуголовка, у другому хробака, що використовується як приманка в риболовлі, у третьому — фурункула: *w.Som.1 Dev. E 'th agot a blackhead pon 'is leg, an' that maketh 'en cruel tayjus* [13 (1: 283)]. Номінація виникає за подібністю певної ознаки, якою мотивується, у даному випадку ознаки кольору — чорної головки фурункула до пуголовка чи хробака.

У французькій мові також знаходимо лексеми на позначення фурункулів, наривів та прищів. Так, прищик на обличчі називають *bourgeon* [9 (1: 216)]. Буквальне значення лексеми — «брунька». У номінації відбувається метафоричне перенесення за схожістю “брунька — утворення на шкірі відбиччя”. Лексема запозичена з німецької. Через транспозицію «г» її також пов'язували з французьким *brout* — молодий пагінець; провансальське *brot*, *broto*; пікардійське *bordon*. Однак, етимологія залишається неясною. За тим же принципом відбувається перенесення значення у номінації *bouton*, яка є народною назвою прища на обличчі або на тілі (буквально — “брунька, пуп'янок”) [9 (1: 221)]. Одне з ЛСВ лексеми утворено за аналогією — маленькі круглі пухлини, які формуються на шкірі: *Bouton de l'enfance* стоматит, який зустрічається у Єгипті і характеризується появою пухлинок розміром з вівсяне зерно, що з'являються у ротовій порожнині особливо на піднебінні у маленьких дітей. Порівняймо з провансальським та іспанським *boton*; каталанським *botó*; португальським *botao*; італійським *bottone*; від *bout* або *bouter*, яке означає класти, ставити та рости, вживається як в прямому, так і в переносному значенні.

Невеликий гнійник на шкірі має назву *bube* [9 (1: 237)]. Розгортання семантики номінації в контексті етимології наступне: провансальське *buba*; іспанське *buba et bua*; португальське. *bouba*; від *bubon* — бубон — з грецької, пухлина, буквально значення пах, оскільки бубони дуже часто виникають в паху [10 (1: 435)]: *Et s'el n'a mains beles et netes Ou de siron ou de bubetes, Gart que lessier ne les i vuelle, Face les oster a l'agueille; Ou ses mains en ses gans repoinne [qu'il mette]; Si n'i perra [paraítra] bube ne roingne; La cause de ces hydrosopies est l'imbecillité des facultés, principalement alteratrice et concoctrice du foye, provenant des petites bubes pleines d'eau qui s'engrentent en la membrane qui l'enveloppe; Ces oignons prohibent qu'il ne se procrée bubes ou vessies.*

Амбруаз Паре приводить наївну етимологію номінації та пояснює її походження схожістю зі словом *bubo* — сова (у народі вважалося, що бубони виникають у паху і ховаються там, як сови у дуплах дерев): *Il chasse ledit virus aux aisnes, et fait apostemes appellées bubons, vulgairement poulains*. Ще одна народна назва згадана автором — *poulains* буквально “лошаки”. *Poulain* — народна та груба назва нариву, що виникає через сифіліс. Назва походить від того, що виникнення цього нариву змушує ходити з широко розставленими ногами, як ходять лоша́та [10 (3: 1245)].

Одна з народних французьких назв фурункула *clou*. Буквальне значення лексеми — цвях [9 (1: 3329)]. Наївна етимологія співвідносить номінацію з хворобою святого Клода *mal de Saint-Cloud* — за схожістю звучання *Cloud* — *clou* [7: 292]. У словнику *Le littré* також знаходимо значення номінації “фурункул”: *Le roi eut un anthrax au cou qui ne parut d'abord qu'un clou, mais qui donna beaucoup d'inquiétude*. Автор приводить медичний термін того часу: *clou hystérique* «істеричний фурункул» — болоче відчуття, яке локалізується у чітко окресленій ділянці голови, характерне для жінок, котрі страждають від істеричних нападів.

Номінація *bourbillon* від *bourbe* (бруд, грязюка, мул) використовується на позначення стержня нариву, фурункула [10 (1: 391)]. У внутрішній формі спостерігаємо метонімічне перенесення “наповнення — назва частини нариву”. *Bourbillon* медичний термін на позначення в'язкої волокнистої речовини, білуватого кольору, що знаходиться усередині фурункулів.

Якщо гнійники вкривали велику ділянку тіла, то це називали *abrevoirs à mouches* — буквально напувалка для мух [7: 288]. У старофранцузькій мові нарив також називали *puron* (*pus* — гній) [7: 290]. Показовою є композита *batte-dit* (*doigt qui bat*), яка використовувалась як назва панарицію у південно-західних діалектах (буквально: палець, у якому стукє, б'є). Назва пов'язана в тим, що при нагноєнні хворий відчуває болючі пульсації, максимальної інтенсивності вони набувають уночі [7: 291].

Отже, можна постулювати, що розглянувши етимологію деяких народних назв хвороб, а саме номінацій на позначення наривів, чиряків, прищів, зовнішніх пухлин української, англійської та французької мов ми виявили, що переважно такі номінації демонструють явище народної етимології. В контексті мотиваційного аналізу можна стверджувати, що згадані номінації відносяться як до метонімічної так і до метафоричної мотиваційних моделей. Перспективним вважаємо дослідження етимології інших народних медичних назв в українській, англійській та французькій мовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грінченко Б. Д. Словарь української мови в 4 т. / Борис Грінченко. — Київ, 1907–1909. — 2971 с.
2. Дидик-Меуш Г. Українська медицина. Історія назв / Ганна Дидик-Меуш. — Л.: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. — 400 с.
3. Етимологічний словник української мови: у 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. — К.: Наукова думка, 1982–2006. — Т. 1. — 1982. — 634 с.; — Т. 2. — 1985. — 573 с.; — Т. 3. — 1989. — 552 с.
4. Мойсієнко В. М. Номінація в поліській народній медицині та лікувальній магії Дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.02 / Мойсієнко В. М. — Житомир, 1994. — 407 с.

5. Словник української мови / І.К. Білодід (гол. ред.) та ін. — Т. 1–11. — К.: Наук. думка, 1970–1980.
6. Black W.G. Folk-Medicine. A Chapter in the History of Culture / Black William George. — New York: Folk-Lore Society, 1883. — 228 p.
7. Brissaud E. Histoire des expressions populaires relatives à l'anatomie, à la physiologie et à la médecine / Edouard Brissaud. — Paris: Georges Chamerot, imprimeur-éditeur, 1888. — 348 p.
8. County Folk-Lore / Publications of the Folk-Lore Society [LXIII]. — London: David Nutt, 1908. — 472 p.
9. Dictionnaire de l'Académie française, sixième édition, tome premier. — Paris: Imprimerie et librairie de Firmin Lidot Frères, Imprimeurs de l'Institut de France, 1835. — 912 p.
10. Littré E. Dictionnaire de la langue française. Tomes I–V. / Emile Littré. — Paris: Librairie Hachette et Cie, 1873–1874. — Т. 1. А-С. — 1873. — 944 p.; — Т. 2. D-H. — 1874. — 2080 p.; — Т. 3. I-P. — 1874. — 1396 p.; — Т. 4. Q-Z. — 1874. — 2628 p.
11. Palmer Abram Smythe Folk-etymology: a dictionary of verbal corruptions or words perverted in form or meaning, by false derivation or mistaken analogy / Abram Smythe Palmer. — New York: Johnson Reprint, 1969. — 664 p.
12. Wright Elizabeth Mary Rustic Speech and Folk-lore / Elizabeth Mary Wright. — London: Humphrey Milford Oxford University, 1913. — 342 p.
13. Wright Joseph The English Dialect Dictionary Volume I — VI. / Joseph Wright. — London: Published by Henry Frowde, Amen Corner, E.G. Publisher to the English Dialect Society Oxford, New York, G. P. Putnam's Sons, 1898–1905.

Лабенко О. В., преподаватель
КНУ им.Тараса Шевченко, Киев

**ЭТИМОЛОГИЧЕСКИЙ И ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ
НАРОДНЫХ НАЗВАНИЙ БОЛЕЗНЕЙ
(НА ПРИМЕРЕ НОМИНАЦИЙ, ОБОЗНАЧАЮЩИХ НАРЫВЫ, ФУРУНКУЛЫ,
ПРЫЩИ, ВНЕШНИЕ ОПУХОЛИ УКРАИНСКОГО, АНГЛИЙСКОГО
И ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКОВ)**

В статье идет речь об особенностях этимологического и лексико-семантического анализа народных названий болезней (на примере номинаций для обозначения нарывов, фурункулов, прыщей, внешних опухолей украинского, английского и французского языков). Автор этимологизирует народные названия, приводит мотивационные семантические модели номинаций, отчасти демонстрирует их пересечение с медицинской терминологией.

Ключевые слова: народная медицина, этимология, лексико-семантический вариант, лексема.

Labenko O. V., teacher
КНУ ім.Тараса Шевченка, Київ

**THE ETYMOLOGICAL AND LEXICAL-SEMANTIC ANALYSIS
OF FOLK NAMES OF DISEASES
(BASED ON THE EXAMPLE OF THE NOMINATIONS INDICATING ABSCESS,
BOILS, PIMPLES IN UKRAINIAN ENGLISH AND FRENCH)**

The article deals with the features of etymological and lexical-semantic analysis of folk names of diseases (on the example of the nominations of boils, ulcers, external tumors in Ukrainian, English and French). The author gives the etymology of folk names, presents the nominations of motivational semantic models, partly demonstrates their links with medical terminology.

Key words: folk medicine, etymology, lexical-semantic variant, lexeme.

УДК 811.111'373.611

Христич Н., канд.пед.наук,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»,
Переяслав-Хмельницький
Сембрат Д., студентка 4 курсу
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

**ВІЛЬНІ АТРИБУТИВНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ
ЖІНОЧОЇ РЕФЕРЕНЦІЇ**

У статті розглядаються вільні атрибутивні словосполучення, референтами яких є особи жіночої статі. Виділяються їх семантико-когнітивні характеристики. Встановлено, що поняттєво-ціннісний зміст словосполучень жіночої референції віддзеркалює соціально обумовлені уявлення про гендерні ролі.

Ключові слова: вільні атрибутивні словосполучення, референт, гендерні ролі, стереотип.

Постановка проблеми. Звернення до аналізу утворення вільних атрибутивних словосполучень (ВАС) жіночої референції поглиблює вивчення гендерних особливостей, що підкреслює актуальність аналізу нашого дослідження і при цьому вимагає необхідність залучення соціальних і культурних чинників.

Аналіз останніх джерел, досліджень і публікацій. Загальними проблемами сполучуваності слів займаються такі відомі лінгвісти як Н.Н. Амосова, В.Г. Гак, Л.П. Єфімов, Ю. А. Жлуктенко, В.Ю. Зацна, Ю. А. Зацний, М.П. Кочерган, Е. С. Кубрякова, Т. О. Пахомова, О. О. Селіванова, Т.Г. Малік та ін. Питання сполучуваності прикметників з іменниками розглядалося у роботах І. В. Жарковської, Н. А. Іванової, Н. М. Кислиціної, Т. Г. Лукьянкової, Т. М. Онопрієнко та ін.

© Н. Христич, Д. Сембрат 2014